

ТАҚРИЗИ МУҚАРРИЗИ РАСМӢ

ба диссертатсия ва автореферати Икромчонзода Нозанин Икромчон дар мавзуи «Ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон» барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ) - шаҳри Душанбе, 2026 с., 201 с.

Мутобиқати мавзӯ ва муҳтавои диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ. Мавзӯ ва мундариҷаи диссертатсия ба шиносномаи ихтисоси илмӣ 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ), аз он ҷумла, ба банди ба банди 1 – Назария, методика ва методологияи таҳқиқи масъалаҳои тарбия, таълим ва инкишофи кӯдакони синни томактабӣ, банди 11 – Коркарди барномаҳои аз ҷиҳати илмӣ асосноки тарбия ва таълими кӯдакон мувофиқ ба мазмуни фаъолияти педагогӣ ва банди 13 – Фаъолияти инноватсионӣ ва таҷрибавию озмоишӣ ҳамчун манбаи рушди назария ва методикаи тарбияи томактабӣ мувофиқ мебошад.

Мубрамияти мавзуи таҳқиқот. Мавзуи баррасишаванда аз ҷумлаи масъалаҳои мубрами замони муосир буда, ба самтҳои сиёсии давлатии ҷумҳурии мо ҷавобгӯ мебошад. Инкишофи илмӣ ва интиҳоби шароити педагогӣ барои ҳамкорихои судманди муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон ҳамчун самти муҳими раванди таълиму тарбия пешниҳод шудааст, зеро истифода аз усул ва технологияҳои педагогӣ дар ҷамоаҳои муассисаи таълимии томактабӣ ва оила мубрам ҳисобида мешавад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот дар он зоҳир мегардад, ки масъалаи таҳқиқнамудаи Икромчонзода Нозанин Икромчон яке аз мавзӯҳои ҳалталабе мебошад, ки оила омили асосии таълим ва тарбияи фарзанд буда, он ба хусусиятҳои беназири ҳар як кӯдак, новобаста аз синну солаш, таъсири махсус мерасонад. Ҳар як омӯзгор дар мусоидат ба волидон дар раванди тарбияи фарзандон нақши муҳим мебозад. Дар робита ба ин, муассисаҳои томактабӣ имрӯз бо волидони тарбиятгирандагон фаъолона ҳамкорӣ мекунанд ва ин ҳамкорӣ яке аз мавзӯҳои ҷолиби ҷомеаи муосир гардидааст.

Ҳамкории оила ва муассисаҳои таълимӣ ду ниҳоди як маромдошта буда, ҳар яки онҳо дар ташаккули шахсияти кӯдак нақши беназир доранд.

Волидон, ҳамчун мураббӣни аввал, асосҳои ахлоқ, арзишҳо ва дастурҳои ҳаётро мегузоранд, дар ҳоле ки омӯзгорон муҳити рушдбандаро фароҳам оварда, уфуқҳои дониш ва малакаҳои иҷтимоиро васеъ мекунанд. Муносибати байни ин ду ниҳод махсусан дар марҳилаи таҳсилоти томактабӣ, вақте ки заминаи асосӣ барои таҳсили минбаъда ва иҷтимошавӣ ташаккул меёбад, муҳим мегардад.

Ҳамкориҳои муассир байни волидон ва мураббӣён на танҳо воҳидҳои мунтазам ва мубодилаи иттилоот, балки иштироки фаъолони волидонро дар равандҳои таълимӣ дар назар дорад. Он метавонад тавассути лоиҳаҳои муштарак, идҳо ё фаъолиятҳои кушода зоҳир шавад, ки ба таҳкими робитаҳо ва фаҳмиши байни ҳамаи иштирокчиён мусоидат мекунанд. Ҳамин тавр, волидон худро дар раванди таълим ҳис мекунанд ва кӯдакон ягонагӣ ва дастгирии калонсолонро баръало мебинанд.

Дар ин радиф, Икромҷонзода Нозанин Икромҷон бамаврид қайд мекунанд, ки имрӯз зарурати баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон дар ҳамкориҳои МТТ бо оила муҳим арзёбӣ мегардад. Қабул гардидани Конститутсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи маориф”, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулияти падару модар дар таълиму тарбияи фарзанд” ва таҳияи нави он Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи масъулият барои таълиму тарбияи кӯдак”, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи таълиму тарбияи томактабӣ”, Консепсияи миллии тарбия дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин таҳия, қабул ва амалигардонии Стратегияи миллии рушди маориф дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 ва Барномаи давлатии рушди таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2025, имконият ва шароитҳои махсусро барои рушди муассисаҳои таълимии томактабӣ таъмин намуд.

Дар аҷаи асосноккунии гузоришҳои илмӣ, хулосаю пешниҳод. Аз ҷониби Икромҷонзода Нозанин Икромҷон дар мавзуи «Ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон» мубрам ва саривақтӣ буда, он аз фароҳам овардани шароитҳои педагогӣ барои ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон мусоидат мекунанд, иборат мебошад.

Таҳқиқ ва омӯختани маводи мавҷудаи назариявӣ ва амалӣ бори дигар собит месозад, ки барои самаранокии раванди ташаккули ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон шароитҳои мушаххаси

педагогӣ таҳия карда шавад.

Мақсади таҳқиқоти мазкурро асосноксозии назариявӣ ва муайянсозии роҳу усулҳои муосири ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила ҷиҳати баландбардории фарҳанги педагогии волидон ташкил менамояд.

Дар алоқамандӣ бо мақсади таҳқиқот вазифаҳо барои ноил гардидан ба ҳадафҳои муайяни таҳқиқотӣ таҳия ва амалӣ гардидаанд, ки: омӯзиш ва таҳлили назариявии масоили фарҳанги педагогии волидон ва нақши он дар низоми тарбия, талаботи педагогикаи муосир нисбат ба масъалаи ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва волидайн; ошкорсозии муносибати волидон ба тарбияи фарзанд дар оила ва таъсири он ба ташаккули салоҳияти худбаҳодиҳии кӯдакони синни томактабӣ; омӯзиш ва таҳлили вазъияти воқеии ҳамкорӣ байни муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва волидон, аз ҷумла шаклҳо, усулҳо ва самаранокии онҳо; муайянсозии мушкilot ва душворихое, ки дар раванди ҳамкорӣ вучуд доранд, ки онҳо ба паст шудани фарҳанги педагогии волидон оварда мерасонанд; муайянсозии роҳу усулҳои баландбардории фарҳанги педагогии волидон зимни ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила; коркард ва амалисозии шаклҳои аёни-иттилоотии ташкили ҳамкорӣ байни муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва волидон, ки ба баландшавии фарҳанги педагогии волидонро мусоидат мекунад; таҳияи тавсияҳо оид ба баландбардории фарҳанги педагогии волидон тавассути беҳтарсозии ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо оиларо фарогир мебошанд.

Дар фарзияи кор Икромҷонзода Нозанин Икромҷон муайян намудааст, ки ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила ба ташаккули фарҳанги педагогии волидон ба таври самаранок мусоидат мекунад, агар:

- асосҳои назариявии ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо оилаҳо муайян карда шавад;

- самтҳои асосӣ ва роҳу усулҳои ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оила ошкор ва асоснок карда шаванд;

- шаклҳои мухталифи ҳамкорӣ, ки ба баландшавии фарҳанги педагогии волидон мусоидат мекунанд, таҳия ва ба таври мушаххас амалисозии онҳо таъмин карда шавад;

- ҳамкорӣ бо волидон, ки он мунтазам ва муташаккилона сурат гирифта, на танҳо дар шакли чорабиниҳои алоҳида, балки ҳамчун як

раванди пайдарпаи таълимӣ-тарбиявӣ ба роҳ монда шавад;

- хусусиятҳои инфиродии ҳар як оила, сатҳи дониш, тарзи ҳаёт ва эҳтиёҷоти онҳо дар раванди ҳамкорӣ ба назар гирифта шавад:

- фаъолияти волидон дар раванди ҳамкорӣ, ба монанди иштирок дар таҳия ва татбиқи чорабиниҳои таълимӣ-тарбиявӣ, гузаронидани чорабиниҳо ва ғайра таъмин карда шавад;

- заминаи иттилоотӣ-методи муҳайё карда шуда, волидон бо иттилооти зарурӣ дар бораи масъалаҳои таълиму тарбия, хусусиятҳои психологӣ кӯдакон, усулҳои пешқадами таълим ва ғайра таъмин карда шаванд;

- бо мақсади муайян намудани камбудиҳо дар ин самт ва ташаккули фарҳанги педагогӣ волидон натиҷаҳои ҳамкорӣ мунтазам арзёбӣ ва таҳлил карда шаванд.

Навгони илмӣ таҳқиқот аз он иборат аст, ки муҳаққиқ дар рафти кор асосҳои назариявӣ ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо оилаҳо оид ба баландбардории фарҳанги педагогӣ волидон вобаста ба талаботи пешрафти ҷомеа муайян ва мушаххас намудааст. Самтҳои асосӣ ва роҳу усулҳои ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва оила ҷиҳати ташаккули фарҳанги педагогӣ волидон ошкор ва асоснок кардааст. Шаклҳои мухталифи ҳамкорӣ, ки ба баландшавии фарҳанги педагогӣ волидон мусоидат мекунанд, таҳия, тасвӣ ва татбиқ кардааст. Роҳу воситаҳои ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо волидонро, на танҳо дар шакли чорабиниҳои алоҳида, балки ҳамчун як раванди муттасили таълимӣ-тарбиявӣ манзур намудааст. Заминаи иттилоотӣ-методи таъмини волидон бо маълумотҳои зарурӣ дар бораи масъалаҳои таълиму тарбия, ба ҳисобгирии хусусиятҳои психологӣ кӯдакон, усулҳои пешқадами ҳамкориҳои самарабахш ва ғайра коркард намудааст. Бо мақсади муайянсозии сатҳи ташаккули фарҳанги педагогӣ волидон ва натиҷаҳои ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо волидон меёр ва нишондиҳандаҳои ин равандро арзёбӣ намуда, тавсияҳои мушаххас барои мураббӣ ҷиҳати беҳтар кардани сифати ҳамкорӣ бо оилаҳо ва баланд бардоштани сатҳи фарҳанги педагогӣ волидон таҳия ва пешниҳод кардааст, ки онҳоро ба таври эҷодӣ дар фаъолияти муассисаҳои томактабӣ истифода бурдан мумкин аст.

1. **Нуқтаҳои илмӣ аз ҷониби муаллифи** таҳқиқот ба ҳимоя пешниҳодшуда натиҷаҳои дар раванди таҳқиқот бадастомадаро барои

баррасӣ муаррифӣ карда, мундариҷа ва муҳтавои мантикии таҳқиқоти диссертациониро инъикос мекунанд.

- ошкор карда шудааст, ки баланд бардоштани фарҳанги педагогии падару модар яке аз ҷанбаҳои муҳими ҳамкории муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ бо оила ба ҳисоб рафта, барои соҳаи педагогика, назарияи таълиму тарбия ва умуман барои ҷамъият аҳамияти бузург дорад, зеро маҳз оила комёбии тарбияи кӯдакони хурдсол ва синни томактабиро муайян мекунад. Маърифати педагогии падару модар на танҳо донишҳои назариявӣ оид ба хусусияҳои психологияи кӯдакон, рушди иҷтимоии онҳо, усулҳои таълим ва тарбия, инчунин малакаҳои амалӣ оид ба муошират бо кӯдакон, ҳалли муноқишаҳо ва фароҳам овардани муҳити мусоиди рушди онҳоро дар бар мегирад.

- муайян карда шудааст, ки масъалаи баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон ҳамчун вазифаи муҳимми ҷомеа ва муассисаҳои таълимӣ арзёбӣ мешавад. Таҳкими фарҳанги педагогии волидон на танҳо ба беҳтар шудани муносибатҳои оилавӣ мусоидат мекунад, балки инчунин барои таъмини рушди ҳамаҷонибаи кӯдак, ташаккули шахсияти ӯ ва таъмин намудан ба зинаҳои таҳсилоти мактабӣ ва ба зиндагӣ дар ҷомеа замина мегузорад.

- исбот гардидааст, ки дар амал роҳҳои муассири ҳамкорӣ бо волидайн на ҳамеша ба талабот ҷавобгӯ буда, дар баъзе мавридҳо, муносибатҳо бо волидайн ба таври расмӣ ба роҳ монда шуда, дар онҳо фаъолияти якҷоя, табодули афкор ва муҳокимаи масъалаҳои мубрами тарбия кӯдак кам баррасӣ карда мешаванд. Ин ҳолат метавонад ба он оварда расонад, ки волидайн дар раванди таълим ва тарбияи фарзандон иштироки кам дошта, ба муассисаҳои таълимӣ, на ҳамчун шарикони муҳим дар рушди кӯдакон, балки ҳамчун макони нигоҳубини кӯдакон назар мекунанд. Яке аз мушкилотҳои асосӣ дар ин самт, ин набудани барномаҳои мушаххас ва стратегии кор бо волидайн, ки дар онҳо ҳадафҳо, вазифаҳо, шаклҳо ва методҳои мутаносиби ҳамкорӣ муайян шуда бошанд.

- ошкор карда шудааст, ки ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар шаклҳои гуногун ба роҳ монда мешавад, ки ҳадафи онҳо баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон ва дар ин замина, таъмини рушди ҳамаҷонибаи кӯдакон мебошад. Дар заминаи баҳисобгирии арзишҳои хонаводаи оила, одату анъанаҳои миллию имкониятҳои тарбиявии волидон ва муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ метавонанд барномаҳои махсуси педагогии тарбияи оилавино таҳия ва

амалӣ намоянд, ки дар доираи онҳо волидон метавонанд дар раванди таълим ва тарбияи кӯдакон ғаёлона иштирок намоянд.

Асоснокӣ ва эътиоднокии хулосаю тавсияҳои дар диссертатсия ифодаёфта бо муқаррароти дар раванди таҳқиқоти диссертатсионӣ таҳияшуда дар бораи мақсаднокӣ ва аҳамияти он асоснок карда шудааст. Ҳамчунин озмоиши тасвибшудаи амсилаи таҳияшуда дар гурӯҳҳои озмоишии муасисаҳои таълимии томактабӣ, ки самаранокии усулҳо ва технологияҳои педагогии истифодашударо дар асоси озмоиш, хулоса ва натиҷаҳои таҳқиқот, инчунин тавсияҳо барои татбиқи минбаъдаи ҳамкориҳои МТТ бо оиларо дар бар мегирад, таъмин шудааст.

Таркиб ва сохтори рисола аз мақсаду вазифаҳои таҳқиқот, манбаъ ва ҳадафи пажӯҳиш, фарзия ва марҳилаҳо, асоси назарӣ ва амалию усулу роҳҳои таҳқиқ собит месозанд, ки то кадом андоза мавзӯи таҳқиқшаванда ҳаллу ҷавоб гардидааст. Пойгоҳҳои таҳқиқот, ки диссертант бевосита озмоиш гузарониданд аз он шаҳодат медиҳанд, ки рисола дар заминаи таҷриба ва собиқаи корӣ ба миён омадааст. Ин албатта, дастоварди хуби диссертант аст.

Наири натиҷаҳои таҳқиқ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ:

Натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар 15 номгуи мақолаи илмӣ, аз он ҷумла 8 номгӯи онҳо, ки дар нашрияҳои илмӣ тақризшавандаи феҳристи тавсиянамудаи КОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 7 номгӯи дар маҷмуаи маводи конференсияҳои банилмилалӣ ва ҷумҳуриявӣ ба таърифи расидаан, инъикоси ҳадро ёфтаанд.

Ҳаҷм ва сохтори диссертатсия. Муқаррароти назариявии таҳқиқот ба таври кофӣ далелнок карда шуда, дар асоси таҳлилу арзёбии адабиёти илмӣ дар соҳаи методикаи таълим, педагогика ва психология, қисми таҷрибавию озмоишӣ оид ба мавзӯи таҳқиқот анҷом ёфтаанд. Рисолаи илмӣ мазкур аз муқаддима, се боб, шаш зербоб, хулосаю тавсияҳо, рӯйхати адабиёт ва замиро дар бар мегирад. Ҳаҷми қисм аз 201 саҳифа иборат буда, дар он ҷадвал ва диаграммаҳо ҷой дода шудаанд.

Дар муқаддимаи рисола аз тарафи муҳаққиқ дараҷаи омӯхта шудани мавзӯ, зарурати таҳқиқу баррасии масъалаи маводи назар, ҳадаф ва вазифаҳои таҳқиқоти илмӣ, сарчашмаҳо ва равиши анҷоми қисм илмӣ, предмет ва объектҳои таҳқиқ, навиноҳои илмӣ, аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот, саҳми шахсии муаллиф дар таҳқиқот, инчунин мақсади меҳварии барои ба дифоъ пешниҳодшаванда ба таври возеҳ шарҳу инъикос ёфтаанд.

Боби якуми диссертатсия *“Аҳамияти назариявӣ ва амалии ташаккули фарҳанги педагогии волидон”* мебошад. Дар ин боб масъалаи вобаста ба фарҳанги педагогии волидон ва нақши он дар низоми тарбия, педагогикаи муосир, андешаҳо нисбат ба масъалаи ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва волидайн инчунин муносибати падару модар ва дигар аъзоёни дар оила, тарбияи фарзанд, таъсири оила ба ташаккули салоҳияти худбаҳодиҳии кӯдакони синни томактабӣ мавриди омӯзишу таҳқиқ қарор дода шудааст.

Қайд мегардад, ки фарҳанги педагогиро дар дараҷаҳои илмӣ иҷтимоӣ-педагогӣ, маърифатӣ, касбӣ-педагогӣ ва шахсӣ баррасӣ кардан мумкин аст. Аз нигоҳи иҷтимоӣ-педагогӣ, он ҳамчун воситаи педагогикунории муҳити атроф арзёбӣ мешавад, ки барандагони он педагогҳо, волидон ва ҷамъиятҳои омӯзгорон мебошанд.

Дар дараҷаи илмӣ-педагогӣ, фарҳанги педагогӣ ҳамчун ҷузъи таркибии фарҳанги маънавӣ, соҳаи арзишҳои педагогӣ, назарияҳо, амалҳои тафаккур ва намунаҳои фарҳангии фаъолияти амалиро дар бар мегирад. Аз нуқтаи назари касбӣ-педагогӣ, он ҳамчун соҳаи фаъолияти касбӣ ҷавобгӯи талаботи ҷамъиятӣ ва қонуниятҳои рушди фарҳангии омӯзгор арзёбӣ мешавад ва ҳамчунин метавонад хусусияти шахсии тарбиятгарро ифода намояд.

Зербоби дуҷуми боби якум *“Педагогикаи муосир нисбат ба масъалаи ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва волидайн”* масоили педагогикаи муосир нисбат ба масъалаи ҳамкориҳои муассисаи таълимии томактабӣ ва оиларо баррасӣ мекунад.

Муаллиф қайд мекунад, ки эҳёи арзишҳои миллӣ ва фарҳангӣ дар Тоҷикистони соҳибистиклол тақозо мекунад, ки масъалаи ташаккули фарҳанги педагогии волидон бояд мавриди баррасии махсус қарор гирад. Аксарияти оилаҳо мушкилоти иқтисодӣ дошта, волидон бештар ба таъминоти моддӣ машғул мешаванд. Тайёрии педагогӣ психологӣ набошад волидайн боиси роҳ додан ба хатогиҳо дар тарбия мегардад. Ҳалли масъалаҳои тарбияи оилавӣ аз сатҳи тайёрии педагогии волидайн ба тарбияи фарзандон вобаста аст. Барои баланд бардоштани фарҳанги педагогӣ, низоми маориф бояд ба таълими волидайн ва насли калонсол таваҷҷуҳи махсус диҳанд.

Боби дуҷуми диссертатсия *“Ҷанбаҳои педагогии ташаккули фарҳанги педагогии волидон ва таъсири он ба рушди маҳорати худбаҳодиҳии кӯдакон”* - номгузорӣ шуда, зербоби якуми он *“Муносибати волидон дар оила ва таъсири он ба ташаккули худбаҳодиҳии кӯдакони синни*

томактабӣ” мебошад, ки дар он аз омӯзишу таҳқиқ ва таҳлилу баррасии адабиёти педагогиву психологӣ муайян гардид, ки корҳои зиёди илмию таҳқиқотӣ доир ба таъсиррасонии амсилаҳои гуногуни муносибати волидон ба инкишофи шахсияти кӯдакон, хусусиятҳои таъсиррасонии он ба рафтори шахс ва психологияи оила бахшида шудааст.

Муҳаққиқ зарур мешуморад, ки омӯзгорон ва роҳбарияти муассисаҳои таҳсилоти мунтазам арзёбии самаранокии шаклҳои гуногуни ҳамкорӣ бо волидайнро анҷом дода, таҷрибаи пешқадамро омӯзанд ва дар фаъолияти хеш онҳоро ҷорӣ намоянд. Ин имкон медиҳад, ки усулҳои муассиртарини ҳамкорӣ муайян карда шуда, дар амалия татбиқ карда шаванд, ки ин раванд дар зербоби минбаъда маврид таҳқиқу баррасӣ қарор гирифтааст.

Дар зербоби дуҷуми боби мазкур **“Роҳҳои муассири ташкили ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила, барои рушди натиҷаи маҳорати худбаҳодиҳии кӯдакони синни томактабӣ ва фарҳанги педагогии волидон”** мақсаднок ба роҳ мондани ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо волидайн баррасӣ мегардад. Муҳимияти зарурияти омодагии волидон ба тарбияи фарзанд ва ба баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон бояд ба назар гирифта шавад.

Муаллиф қайд мекунад, тамоюли амалии волидонро, ки ба тарбияи фарзанд дар ҳолати эҳсоси норасоии дониш ба муассиса муроҷиат мекунанд, бояд ба эътибор гирифта шавад. Барои ҳамкорӣ, мутахассисон бояд дараҷаи маълумотнокӣ ва муносибати волидонро ба тарбия муайян кунанд. Натиҷаи маърифатнокӣ аз донишҳои педагогии оила ва интихоби дурусти шаклҳои кор вобаста аст.

Ҳангоми таҳлили вазъ муҳаққиқ таъкид мекунад, дар раванди таҳқиқот маълум гардид, ки волидайн, ки дар раванди таълиму тарбияи фарзандонашон фаъолона иштирок мекунанд, бештар ба муваффақияти фарзандонашон дар мактаб ва дар ҳаёт мусоидат мекунанд. Ҳамчунин, муайян карда шуд, ки муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ, ки бо волидайн ҳамкориҳои мунтазам ва муассир доранд, дар ҷомеа обрӯи бештар пайдо мекунанд ва барои ҷалби кӯдакони нав имкониятҳои бештар доранд. Аз ин рӯ, педагогикаи муосир ба таҳкими ҳамкориҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва волидайн аҳамияти аввалиндараҷа медиҳад ва роҳҳои нави ҳамкориро ҷустуҷӯ мекунад ва аз онҳо ба таври самарабахш истифода мебарад.

Натиҷаҳои бадастомада ҳангоми омӯзиши фанҳои “Педагогикаи томактабӣ”, “Психологияи бачагона”, “Психологияи муносибатҳои

оилавӣ” ва дигар фанҳои таҳассусӣ дар муассисаҳои таҳсилоти миёна ва олии касбии самти омӯзгорӣ истифода кардан ба мақсад мувофиқ аст. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии мазкурро дар омодабозии босамари мураббӣи муассисаҳои томактабӣ, шунавандагони курсҳои тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони муассисаҳои томактабӣ, баланд бардоштани маърифати тарбиявии волидон мавриди истифода қарор додан мумкин аст.

Дар боби сеюм диссертатсия *“Технологии ташаккули фарҳанги педагогии волидон тавассути ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила”* масъалаҳои ташаккули фарҳанги педагогии волидон тавассути ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар асоси технологияи фаъоли педагогӣ мавриди таҳлилу баррасӣ қарор гирифтааст. Таъкид гардидааст, ки муоширати муосир байни мураббӣи ва волидайн дар муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ барои рушди ҳамачонибаи кӯдакон ва волидони онҳо муҳим таъсири мусбат мерасонад.

Зербоби якуми боби сеюми диссертатсия *“Таъсири шаклҳои аёнӣ-иттилоотии ташикли ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ ва оила, ки ба рушди салоҳиятҳои кӯдак ва фарҳанги педагогии волидони”* номгузори шуда, дар он усулҳои визуалию иттилоотии муоширати мураббӣи ва волидайн дар муассисаҳои томактабӣ таҳлилу баррасӣ шудаанд, ки ба рушди кӯдакон ва фарҳанги педагогии волидон таъсир мерасонанд. Махсус дар зер боби мазкур таъкид карда шудааст, ки муоширати муосир байни мураббӣи ва волидайн барои рушди ҳамачонибаи кӯдак муҳим аст ва шаклҳои визуалию иттилоотӣ, ба монанди гӯшаҳои иттилоотӣ бо аксҳо, маълумот дар бораи речаи рӯзона ва намоиши корҳои эҷодии кӯдакон, дар ин раванд нақши калидӣ доранд.

Ба андешаи муаллиф истифодаи технологияҳои муосир, аз қабилӣ сомонаҳо ва шабакаҳои иҷтимоӣ муҳим аст. Ин усулҳо робитаи ҳамкориро байни мураббӣи ва волидайн мустақкам намуда, ба беҳтар шудани сифати таълиму тарбия мусоидат мекунанд. Муҳим аст, ки ин шаклҳо мунтазам нав карда шаванд ва ба ниёзҳои волидайн ҷавобгӯ бошанд.

Зербоби дуюми боби сеюм *“Баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон зимни ҳамкориҳои муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила”* аст, ки дар он мазмун, шаклҳо ва роҳу усулҳои гуногуни ташаккули фарҳанги педагогии волидон зимни ҳамкорӣ бо муассисаи таҳсилоти томактабӣ пешниҳод ва таҳлилу баррасӣ мегардад.

Барои баланд бардоштани сатҳи фарҳанги педагогии волидон, муҳаққиқ тасмим гирифтааст, ки дар марҳилаи ташаккулдиҳандаи таҳқиқот аз шаклҳои гуногуни корӣ, аз қабيلي семинарҳо, тренингҳо, машваратҳо, мизҳои мудаввар ва дигар чорабиниҳо, ки ба омӯзиши масъалаҳои муҳими психологӣ-педагогӣ равона шудаанд, истифода намояд, то маълум гардад, ки ин чорабиниҳо то ба кадом дараҷа ба рушди фарҳанг ва маърифати педагогии волидон мусоидат мекунанд.

Натиҷаи таҳқиқоти диссертатсионӣ ва корҳои таҷрибавӣ-озмоишии гузаронидашуда самаранокии шаклҳои гуногуни ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оиларо дар самти баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон тасдиқ намуд. Натиҷаҳои бадастовардашуда имкон медиҳанд, ки иштироки волидайн дар амалияи муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ барои беҳтар намудани сифати таълиму тарбияи насли наврас васеъ истифода бурда шаванд, ба устувории муносибатҳои дохилшавӣ мусоидат менамоянд.

Аҳамияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии диссертатсия аз он иборат аст, ки асосноккунии шароити педагогӣ ва ғояҳои асосии масъалаи мавриди омӯзиш; мафҳуми «фарҳанги педагогӣ» ҳамчун як қузъи фарҳанги умумибашарӣ дар мазмуни худ таҷрибаи педагогии ҷаҳонӣ, тағйири марҳилаҳои таърихии фарҳангӣ-педагогӣ ва тағйироти маърифатии ба он хос, таърихи илми педагогӣ ва ғайраро дарбаргиранда шарҳу тавсиф шуда, бад-ин васила ба ғанӣ гаштани мавзӯи таҳқиқот мусоидат мекунанд, ошкоркунии нерӯи педагогии ташкили ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон иборат мебошад. Ғайр аз ин, тадриҷан таҳияи заминаи концептуалии марбут ба таълиму тарбияи томактабӣ аниқ ва принципҳои интихоби шароитҳои педагогӣ асоснок карда шудаанд.

Наири натиҷаҳои таҳқиқ аз рӯи мавзӯи диссертатсия. Муқаррароти асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ дар конференсияҳои илмию назариявӣ, мизи мудаввар ва семинарҳои баргузоршуда мавриди баррасӣ қарор гирифта, аз ҷумла дар конференсияҳои ҷумҳуриявӣ илмию амалӣ Икромҷонзода Н.И. мақолаҳоро ҷоп намуда, бо маъруза баромад намудааст. Мазмун ва натиҷаҳои асосии таҳқиқоти Икромҷонзода Нозанин Икромҷон дар 8 мақолаи муаллиф дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ҚОА-и Вазорати маорифи Россия тавсияшаванда шомилбуда, 7 мақола дар маҷмуаи маводи конференсияҳо нашр шудаанд.

4. Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссия. Автореферат, ки аз диссертатсия бармеояд, ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ шудааст, ҷавобгӯ мебошад. Автореферат бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ ба пуррагӣ мундариҷаи диссертатсияро инъикос намудааст. Дар мақолаҳои илмӣ муаллиф низ мухтавои диссертатсия инъикос ёфтааст.

Бо вучуди муваффақиятҳои диссертант, ки дар тақриз баён гардид, дар қори таҳқиқотии мазкур баъзе камбудихо, ғалатҳои имлоӣ ва грамматикӣ ҷой доранд, ки дар байни онҳо ҳолатҳои зеринро метавон ҷудо намуд.

1. Дар рисола докторант таҳлили вазъи кунунии ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидонро таҳлилу баррасӣ намудааст. Дар ин раванд докторант метавонист фикру мулоҳизоти хешро дар хусуси мушкилиҳои мавҷудбуда дар рафти таҳқиқоти баргузорнамуда низ баён намояд.

2. Агар дар боби якуми рисола муҳаққиқ муҳити самарабахши ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидонро бо истифода аз воситаҳои техникии замонавӣ ба таври васеътар кушода меод, ба рисола арзиши илмӣ бештар мебахшид.

3. Ба маврид мебуд, агар муҳаққиқ масъалаи истифодаи технологияҳои инноватсиониро оид ба баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон васеътар кушода меод.

4. Хуб мешуд, дар таҳқиқоти диссертатсионӣ масъалаи истифодаи ВАО, сомонаҳои иҷтимоӣ оид ба ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон, таъсири ин расонаҳо ба рушди муассисаҳои томактабӣ таҳлилу баррасӣ мешуд, аҳамияти амалии таҳқиқот бештар мегардид.

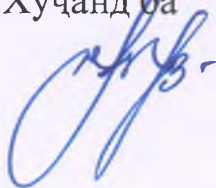
5. Дар матни рисолаи илмӣ ва фишурдаи он баъзе хатогиҳои имлоӣ ва хусусияти техникдошта роҳ ёфтаанд, ки таҳриру ислоҳ меҳоянд.

Дар маҷмӯъ, диссертатсияи Икромҷонзода Нозанин Икромҷон дар мавзӯи «Ҳамкории муассисаи таҳсилоти томактабӣ бо оила дар баланд бардоштани фарҳанги педагогии волидон», ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 5.3.2. Назария ва методикаи таълиму тарбияи томактабӣ (педагогикаи томактабӣ) пешниҳод гардидааст, дар сатҳи илмӣ ба анҷом расида, ба талаботи

бандҳои 31, 33, 34, ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо қарори
Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, №267 тасдиқ
шудааст, мувофиқ буда, муаллифи он сазовори дараҷаи илмӣ
номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси номбурда мебошад.

Муқарризи расмӣ:

Доктори илмҳои педагогӣ,
профессори кафедраи педагогикаи иҷтимоӣ ва
касбии МДТ “Донишгоҳи давлатии Хуҷанд ба
номи академик Бобочон Ғафуров”

Сабури Хайрулло
Мирзозода

28.08.2026

Маълумот барои тамос: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд,
шаҳри Хуҷанд, маҳаллаи 18, бинои 3, хонаи 108; тел. +992 928 47 76 07,
почтаи электронӣ: saburov.67@mail.ru

Имзои Сабури Хайрулло Мирзозодаро тасдиқ менамоям.

Сардори РК ва КМ-и МДТ “Донишгоҳи
давлатии Хуҷанд ба номи академик
Бобочон Ғафуров”

Сайдуллозода З.С.

Маълумот барои тамос: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд,
шаҳри Хуҷанд, гузаргоҳи Мавлонбекова 1; тел. (+992) 3422-6-52-73
почтаи электронӣ: ittiloothgu@mail.ru

28.08.2026